

DESCENTRALIZAREA ADMINISTRATIVĂ

ADMINISTRATIVE DECENTRALIZATION

Victor MOCANU, ORCID: 0000-0001-8769-6730

Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 35.072.1:352.001.73

e-mail: mocanuv@gmail.com

Reforma administrației publice în Republica Moldova este un proces inevitabil, implementarea ei constituind una din prioritățile de bază în procesul de constituire a unui stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate de Constituția Republicii Moldova.

Un rol important în reforma administrației publice îl are și descentralizarea administrativă, care este și scopul acestei comunicări.

În opinia prof. Anibal Teodorescu, principiul autonomiei locale guvernează administrația publică locală și activitatea autorităților acesteia, care constă în „dreptul unităților administrativ-teritoriale de a-și satisface interesele proprii, așa cum cred ele de cuviință, fără amestecul puterii centrale, principiu care atrage după sine descentralizarea administrativă, autonomia fiind un drept, iar descentralizarea, un sistem care implică autonomia” [5, p.286].

Descentralizarea poate fi definită ca un proces prin care se trece de la un sistem administrativ, bazat pe subordonarea ierarhică a autorităților publice locale (investite în funcție de suprastructura de nivel național) față de cele centrale, la un sistem prin care soluționarea problemelor locale se face de cei aleși de corpul electoral local. Astfel, descentralizarea în administrația publică se prezintă ca un sistem de organizare administrativă, opus centralizării, care permite colectivităților locale sau serviciilor publice să se administreze ele însele, sub controlul statului, care le conferă personalitate juridică, le permite constituirea unor autorități proprii și le dotează cu resurse necesare pentru a administra de sine stătător o parte importantă a treburilor publice locale de către aleșii locali.

Esența descentralizării administrației constă în transferarea unor atribuții ale diverselor autorități centrale unor autorități care funcționează în unitățile administrativ-teritoriale și chiar colectivităților locale. Prin descentralizare, administrația publică devine mai eficientă și mai operativă, problemele care interesează populația nu se mai îndosariază în birourile ministeriale, ci ele se soluționează la nivele inferioare, în condiții de oportunitate și de operativitate sporită.

Descentralizarea urmărește să ofere colectivităților locale o anumită autonomie permițându-le să-și definească de sine stătător normele de acțiune și să-și aleagă modalitățile de intervenție și care conferă administrației publice locale posibilitatea de manifestare a unui grad de originalitate în desfășurarea activităților sale.

Descentralizarea cunoaște două forme: descentralizarea administrativă teritorială și descentralizarea tehnică. Descentralizarea care privește colectivitățile locale poartă denumirea de descentralizare administrativă teritorială, iar cea care are în vedere serviciile administrative publice de stat se numește descentralizare tehnică [6, p.19].

Descentralizarea administrativă teritorială este legată de recunoașterea colectivităților locale și a dreptului acestora de a se administra ele însele. Recunoașterea personalității juridice a colectivităților locale, înțelese ca elemente ale colectivității naționale, are la bază existența unor interese proprii ale acestor colectivități sau a unor probleme locale specifice. Pe de altă parte, statul nu este apt să soluționeze, prin mijloacele de care dispune și în condiții de operativitate și eficientă, ansamblul acestor probleme. De aceea, statul e cel care stabilește care dintre problemele ce intră la un moment dat în sfera administrației de stat vor fi de competența serviciilor publice statale și care vor intra în sfera de competență a autorităților publice locale. De regulă, sfera problemelor locale este stabilită sau delimitată prin Constituție ori prin lege. Existența acestor probleme specifice ale colectivităților locale presupune și existența unor mijloace materiale de realizare a acestora, cum ar fi patrimoniul propriu, un corp de funcționari care să gestioneze treburile publice, o anumită autonomie financiară care se bazează pe existența unui buget propriu etc. [4, p.56-57].

Descentralizarea serviciilor publice prevede acordarea unei autonomii relative unor servicii publice față de autoritățile administrației publice. Astfel, descentralizarea serviciilor publice constă, de fapt, în recunoașterea unei anumite autonomii și acordarea personalității juridice unor instituții sau servicii publice organizate la nivelul unităților administrativ-teritoriale.

Legislația Republicii Moldova nu conține o definiție a descentralizării. Constituția Republicii Moldova în art. 109 alin. (1) menționează că „administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit”. Această prevedere este preluată în art. 3 alin. (1) din Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală.

Legea nr.435/2006 privind descentralizarea administrativă stabilește cadrul general de reglementare a descentralizării administrative pe baza principiilor de repartizare a competențelor între autoritățile publice, domeniile de activitate ale autorităților publice locale, cooperarea autorităților publice locale și delegarea de competențe, dezvoltarea descentralizării administrative, resursele financiare și materiale ale colectivităților locale, precum și cadrul instituțional al procesului de descentralizare administrativă.

Descentralizarea administrativă în Republica Moldova are la bază următoarele principii:

a) principiul autonomiei locale, care presupune garantarea dreptului și capacității efective a autorităților publice locale de a reglementa și gestiona, conform legii, sub propria lor responsabilitate și în interesul populației locale, o parte importantă din treburile publice;

b) principiul subsidiarității, care presupune exercitarea responsabilităților publice de către autoritățile care sunt cel mai aproape de cetățeni, cu excepția cazurilor în care intervenția autorităților de nivel superior prezintă avantaje evidente ce rezultă din volumul și natura responsabilităților și din necesitatea de a asigura eficacitatea acțiunii publice;

c) principiul echității, care presupune garantarea unor condiții și oportunități egale tuturor autorităților publice locale pentru a-și atinge obiectivele în realizarea competențelor lor;

d) principiul integrității competențelor, care presupune că orice competență atribuită autorităților publice locale trebuie să fie deplină și exclusivă, exercitarea acesteia nu poate fi contestată sau limitată de o altă autoritate decât în cazurile prevăzute de lege;

e) principiul corespunderii resurselor cu competențele, care presupune corespunderea resurselor financiare și materiale alocate autorităților publice locale cu volumul și natura competențelor ce le sunt atribuite pentru a asigura îndeplinirea eficientă a acestora;

f) principiul solidarității financiare, care presupune susținerea financiară de către stat a celor mai slab dezvoltate unități administrativ-teritoriale, în special prin aplicarea unor mecanisme de repartizare financiară echitabilă;

g) principiul dialogului instituțional, care presupune informarea și consultarea de către stat, în timp util, a autorităților publice locale, în procesul de planificare și de luare a deciziilor, prin structurile lor asociative, asupra oricăror chestiuni ce le privesc în mod direct ori sunt legate de procesul descentralizării administrative;

h) principiul parteneriatului public-privat, public-public, public-civil, care presupune garantarea unor posibilități reale de cooperare între guvern, autoritățile locale, sectorul privat și societatea civilă;

i) principiul responsabilității autorităților administrației publice locale, care presupune, în limitele competențelor ce le revin, obligativitatea realizării unor standarde minime de calitate stabilite de lege la prestarea serviciilor publice și de utilitate publică de care sunt responsabile.

Concluzii. Descentralizarea corectă și eficientă este esențială în procesul reformei administrației publice locale, deoarece presupune o delimitare clară a atribuțiilor și surselor de venit ale autorităților centrale și locale după anumite reguli, astfel încât autonomia locală să fie garantată, iar autoritățile locale să poată gestiona independent problemele de interes local cu resursele materiale și financiare pe care le au la dispoziție. Descentralizarea este viitorul dezvoltării Republicii Moldova, proces ce va asigura ca cetățenii din colectivitățile locale să fie auziți și problemele cu care se confruntă să fie soluționate rapid, calitativ și eficient.

Referințe:

1. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29.07.1994. Republicată în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.78/140 din 29.03.2016.

2. Legea nr.435/2006 privind descentralizarea administrativă. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. nr.29-31/91 din 02.03.2007.
3. Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 32-35/116 din 09.03.2007.
4. MOCANU, V. *Descentralizarea serviciilor publice: concepte și practici*. Chișinău: Tish, 2001. 216 p. ISBN 9975-947-11-5.
5. TEODORESCU, A. *Tratat de drept administrativ*. Vol. II. București: Institutul de Arte Grafice „E. Marvan”, 1935. 598 p.
6. VIDA, I. *Puterea executivă și administrația publică*. București: Monitorul Oficial, 1994. 224 p. ISBN 973-567-058-5.